

Új napórák

Oroszlános napóra

Geiger György trombitaművész nevét sokan ismerik, virtuóz játékát is többen hallhatták már az elmúlt évtizedekben. Megtiszteltetésnek éreztem, amikor egy kora nyári szombaton zenész társa és barátja, Maros Éva hárfaművész megkeresett, hogy a család és a barátok napórával szeretnének kedveskedni a művésznek 60. születésnapján. Örömmel mondtam igent a felkérésre, habár a viszonylag egyszerű vertikális napóra ellenére volt némi nehézség is a feladatban. Az egész hadműveletet (a helyszín megtekintése és a fal bemérésétől kezdve, az árnyékvetőt tartó, Borsos Miklós által készített oroszlán szobor házból való kimentésén át, a napóra felszereléséig) titokban, a művész úr tudta nélkül kellett megoldani. A felszerelés napján már kicsit gyanús volt neki, hogy a barátok különböző ürügyekkel szinte fél Magyarországon körbe hordozzák, de amikor végre hazatérhetett, annál nagyobb volt az öröme, és összeállt a kép, hogy miért is „kérte kölcsön” másolási céllal egy ismerős a Borsos szobrot.

A napóra a családi ház déli homlokzatára került, ami 11°-ra fordul csak kelet felé, így egy szabályos, félköríves vörösréz szalagon lehetett az áttört római számokat elhelyezni. Az óraosztás VI–XII–V, félórás beosztással. A szalag 20 centiméter széles, a félkör átmérője 240 cm. Az árnyékvető pólusra mutató, és az oroszlán mancsán keresztül lett a falhoz rögzítve, így nem kellett külön támasztást alkalmazni. A szobrocskát egyébként a Budapesti Műszaki Egyetem rakparti bejárata előtt található zászlótartó oroszlánok modelljének készítette Borsos Miklós.

Napóraavatás ürügyén az analemmatikus napórákról

Az analemmatikus napórák a horizontális számlapú napórák közé tartoznak. Legfőbb jellemzőjük a függőleges árnyékvető, vagyis az igazi gnómon, amit a középen végighúzó dátumvonalon mozgatunk az év különböző időszakának megfelelően. A dátumvonal megfelel a hely meridiánjának, vagyis észak–déli irányban húzódik. A vonal egyik végpontja a nyári, ez az északi vége, míg a másik a téli napforduló időpontja, ami a számoktól távolabbi déli vége. A hazánkban is több helyen előforduló napóra típus egyik változata, amikor az árnyékvető maga az órát szemlélő ember. A dátumvonal megfelel pontján állva a saját árnyékunk mutatja meg a helyes időt. Ezen napóráknál is természetesen a számok elhelyezésének megfelelően a helyi- és a zónaidő is megjeleníthető.

Kecskeméten augusztus 24-én a „Hírös napok” bevezetőjeként, analemmatikus napóra avatására került sor. A ragyogó napsütés sok érdeklődőt vonzott a Piaristák terére, ahol helyi előjárók jelenlétében kedves kis megemlékezéssel vehették használatba a kecskeméti napórát. A napóra a tér díszburkolatába ágyazott számokból (5–12–19) és a dátumvonalból áll. A számok 30 cm átmérőjű fehér műköbe ágyazott bronzból készültek, és a zónaidőnek megfelelően vannak elhelyezve. A dátumvonalon a hónap minden tizedik napja vonallal, míg első napjai számokkal jelöltek. A déli végén felirat mutatja a használat módját: „Lépj a dátumra, s árnyéked az óra mutatója.”

MARTON GÉZA